

Into Great Silence

Sunday 25 March 2007

In 1984 vroeg Philip Gröning toestemming om te mogen filmen in het klooster van de Kartuziers, La Grande Chartreuse bij Grenoble - de meest strenge en gesloten kloosterorde van de Katholieke Kerk. Het werd hem niet toegestaan. "Over 10 of 13 jaar misschien." Het duurde 16 jaar voor de monniken bereid waren iets bloot te geven van hun monastieke leven vol stilheid en meditatie. De in 2006 bekroonde documentaire 'Into Great Silence' is daarvan de neerslag geworden. Deze film gaan kijken is zonder meer een bijzondere belevenis!

In onze onrustige tijd van videoclip, flitsende beelden en agressieve, aandacht-opeisende sounds is het gedurfd om het dagelijks leven van monniken vast te leggen zonder achtergrondmuziek of welke cinematografische opsmuk dan ook. De enige achtergrond is die van het klooster zelf dat prachtig gelegen is in de Franse Alpen. De enige muziek is die van het Gregoriaans tijdens de koorbeden. De enige geluiden zijn die van het dagelijks leven: de schaar van de kleermaker, de zaag en bijl van de houthakker, de groentesnijder in de keuken. Het is een wereld die zich voltrekt in stilte daar de Kartuziers behalve op zondag niet spreken met elkaar. Alles neemt zijn tijd. Alles is geregistreerd met een zo volkomen rust dat men zich in het klooster waant. Het levensritme van alledag wordt door de kijker meebeleefd over langere tijd. Daar is een steen met wijwater waar we tien seconden naar kijken. Daar is de volkomen rust van het kleine detail. Daar is het heen en weer van de monniken tussen knielbank en zitbank, hun studie, hun in eenzaamheid genuttigde maaltijden, het klokgelui dat de dag structureert, de gezamenlijke gebeden veelal in het halfdonker van de nacht, het rustgevende uitzicht op de met sneeuw bedekte bergen, de wolkenlucht, de sterren... Alles spreekt zijn eigen stille taal. Als er al van een verhaal of een plot gesproken kan worden dan is dat kort weergegeven: We zien de wisseling van de seizoenen, de sneeuw die komt en gaat en komt. We zien de dagen die elkaar opvolgen, de maaltijd die bereid wordt, gebracht wordt bij de monniken in hun cel, de restjes die gevoerd worden aan de katten. We zijn er getuige van hoe twee jonge novicen hun pij aangemeten krijgen, hun gelofte afleggen. We zien hoe hun cel gewijd wordt. Daarnaast zijn er momentopnamen: een lichtprocessie, de overste in zijn werkkamer, de kapper die zijn arbeid verricht, de gezamenlijke maaltijd op zondag, de conversatie die daarna toegestaan is, de wandeling en - bij hoge uitzondering - een stukje recreatie in de vorm van snowboarden op een nabijgelegen berghelling. De opnamen worden enkele malen onderbroken door een soort levende fotogalerij van monnikskoppen - verstilde gezichten. Soms komen er teksten in beeld. Aan het begin en eind staat de tekst uit I Koningen 19:11-13. God is niet in de storm of aardbeving, maar in het gefluister van een zachte bries. Door de film heen komen er meer teksten: Wie geen afstand doet van al zijn bezittingen en mijn voorbeeld niet volgt, kan mijn leerling niet zijn; Here, Gij hebt mij bekoord. Ik heb mij laten bekoren; Zie hier is de stilte. Sta de Here toe een woord in ons te spreken. Dat Hij is; Wat heb je wat je niet gekregen hebt. Waarom beroem je je er dan op alsof je het niet gekregen hebt?; Zie ik ben mens geworden. Als u weigert om God met mij te worden, doet u mij onrecht; U zult mij zoeken en u zult mij vinden. Want als u mij met heel uw hart zoekt, zal ik mij door u laten vinden. De enige die sprekend opgevoerd wordt is een oude blinde monnik. Hij is kennelijk geïnterviewd, maar de vragen blijven in de film achterwege. Hij getuigt van zijn vertrouwen op God. Hij is niet bang voor de dood. Hoe dichter bij God, hoe meer vreugde! In God is geen verleden of heden. Hij overziet altijd heel ons leven en heeft alleen het goede met ons voor. Daarom behoeven we niet bang te zijn en mogen altijd blijmoedig zijn. Het is jammer dat de mensen God kwijt zijn. Waar leef je dan nog voor! Het contact met de buitenwereld wordt onderhouden door de generaal-overste die voor zijn werk naar Seoul reist, maar dat worden we slechts gewaar uit een vluchtige opmerking. Wie deze film ziet voelt een rust over zich komen die de meesten van ons vreemd is. Wij spreken over onthaasting, maar weten niet hoe. Wie de Kartuziers gezien heeft in hun stille tijd (l'office en solitude!) krijgt een vermoeden hoe het zou kunnen... De film leent zich er goed voor om in groepsverband te worden bekeken. Hij duurt bijna drie uur. Als voorbereiding of misschien nog beter als verdieping achteraf zou gelezen kunnen worden het boek van Joost Reijnders, Een reis in stilte. Leven als Kartuziers (ISBN 13 978902595707 0, Paperback, 128 blz., € 14,90). Men kan er van mening over verschillen of God het leven en samenleven wel zo bedoeld heeft - met zo weinig communicatie en mededeelzaamheid. Dat laat onverlet dat Philip Gröning met zijn film een monument heeft neergezet van stilte voor en toewijding aan God. Dat inspireert ons om ook eens wat meer ernst te maken met onze meditatie en contemplatie.

Into Great Silence; Regie, scenario, camera: Philip Gröning; Productie: Philip Gröning e.a.; Lengte: 158 minuten; Ondertiteling Nederlands en Frans; Barcode: 8717249471417; Prijs: €24,99.